

► Stichting PaTz sluit aan bij Coöperatie PZNL

De Coöperatie Palliatieve Zorg Nederland (PZNL) is in april 2018 opgericht met als doel om organisaties in de palliatieve zorg te verbinden, samenwerking binnen de palliatieve zorg te bevorderen, zorgdomeinen beter op elkaar te laten aansluiten en de kwaliteit van de palliatieve zorg constant te verbeteren. En dat in het belang van de patiënt en diens naasten.

PaTz heeft ten doel: het bevorderen en optimaliseren van de palliatieve zorg op lokaal niveau in de thuissituatie door middel van de PaTz-methodiek, een gestandaardiseerde samenwerking tussen (huis)artsen, (wijk)verpleegkundigen en deskundigen op het gebied van palliatieve zorg. PaTz wil die werkwijze graag landelijk verspreiden en op basis van onderzoek en praktische ervaring verder ontwikkelen. Daarvoor is medewerking van diverse partijen, zoals het ministerie en zorgverzekeraars, nodig. Bundeling van krachten helpt om onze doelstellingen te realiseren. De coöperatie PZNL vertegenwoordigt de kracht van het collectief. Samen staan we sterker, met name in onderhandelingen.

Het is niet de bedoeling onze PaTz identiteit op te geven. We merken hoe belangrijk het is dat huisartsen en wijkverpleegkundigen weten dat palliatieve zorg thuis “van ons” is, en dat we zelf aan de kwaliteit daarvan werken. De eerstelijns weet PaTz vinden en dat moet zo blijven. Het Kwaliteitskader Palliatieve Zorg heeft nog eens duidelijk gemaakt dat we met PaTz op de goede weg zitten. Het geeft ook de mogelijkheden voor verbetering aan. We denken dat zowel voor de verbetering van de randvoorwaarden van de PaTz-groepen als voor inhoudelijke wensen samenwerking binnen de Coöperatie noodzakelijk is.

► Impressie Nationaal Congres Palliatieve Zorg 2018

Inspiratie hebben we allemaal nodig. Het is goed om af en toe uit je dagelijkse routine te stappen en je te laten verrassen door nieuwe ideeën. Daar was tijdens het Nationaal Congres Palliatieve Zorg 2018 in Lunteren alle gelegenheid toe! Een paar indrukken.

Er werd opvallend veel aandacht besteed aan psychosociale zorg in de palliatieve fase. Zo was er de openingstoespraak van Gary Rodin over de CALM-benadering (Managing Cancer And Living Meaningfully), 3-6 therapie sessies voor mensen met kanker en hun geliefden die bewezen bijdragen aan het verminderen van depressieve symptomen. En er was een mooi verhaal van Christiaan Rhodius over het zoeken naar verbinding via EFT (Emotional Focused Therapy).

Ook de psychosociale zorg voor mensen die na de palliatieve diagnose langer doorleven dan verwacht kwam aan bod. Vreugde, ontredde, depressie, schuldgevoel: dat ik blijf leven en al die anderen niet. Hoe richt ik mijn leven opnieuw in? Met immunotherapie geneest 20-30% van de patiënten, hoewel we nog niet weten of dat ook een definitieve genezing is, daarvoor bestaat de therapie nog te kort. Wat betekent dat voor die patiënten en hun familie? Het is in ieder geval duidelijk dat we ons moeten realiseren dat er aandacht voor hun problemen nodig is.

Een mooie workshop was ook die over rituelen aan het einde van het leven. Jos Somsen, Anne Goossensen en Joep van de Geer lieten zien dat rituelen rond het levenseinde uit allerlei culturen en tradities kunnen komen. Er zijn ritueelbegeleiders, die een kort samenzijn regisseren in de laatste fase van iemands leven met symbolen en rituele handelingen, die aansluiten bij de achtergrond en overtuiging van diegene. Omdat de mogelijkheid nog onbekend is, zal er vrijwel niet rechtstreeks om gevraagd worden. Er zijn vele mogelijkheden, van klassiek-religieuze tot zelf samengestelde rituele handelingen. Het doel is dat ze betekenis, rust en vrede brengen. Het boekje "[Ontstollend steen](#)" in de VPTZ reeks 'Perspectieven van Vrijwilligerswerk', vertelt er meer over.

ZonMw reikte de Parel uit aan Pharos voor het project "In gesprek over leven en dood". Dit project omvat onder andere enkele informatieve films in het Papiamento, Kantonees (met ondertiteling in het Mandarijn), Turks en Berbers. [Meer informatie](#)

► **Zingeving en spiritualiteit in de laatste levensfase: meer inzicht en concrete handvatten**

Krijg inzicht in hoe je vragen en behoeften over zingeving en spiritualiteit van cliënten in de laatste levensfase herkent, hoe je het gesprek hierover aangaat en welke scholing je kunt volgen.

De richtlijn 'Zingeving en Spiritualiteit in de Palliatieve Fase' is onlangs herzien en gelanceerd door Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL). Deze richtlijn is nog praktischer in gebruik door de heldere opmaak en de concrete handvatten en waar mogelijk nu ook evidence based. Tevens is deze geschreven met het oog op zorg voor alle palliatieve patiënten, ongeacht hun levensbeschouwing, religie of cultuur.

Spiritualiteit speelt een belangrijke rol in hoe mensen omgaan met ziekte of kwetsbaarheid, hoe zij innerlijke rust ervaren en inzichten verwerven over wat van waarde is in hun leven. Patiënten en naasten zijn zich echter niet altijd bewust van behoeftes op het spirituele vlak of delen hun mentale pijn niet, omdat ze denken dat de zorgverlener hen daar niet bij kan helpen. En dat terwijl zingevingsvragen grote impact kunnen hebben op hun kwaliteit van leven. Aandacht hiervoor is dus een belangrijk onderdeel van patiënt- en naastengerichte zorg.

Richtlijn biedt handvatten voor professionals

Als zorgverlener kan het een grote uitdaging zijn om open te staan voor dit soort vragen en ze op een goede manier te adresseren. Ze kunnen een belangrijke rol vervullen door de juiste hulp op het juiste moment te bieden. Door met de patiënt en hun naasten het gesprek aan te gaan. Dat kan in de laatste levensfase zijn, maar uiteraard ook op alle andere momenten in het leven. De herziene richtlijn biedt handvatten om deze behoeften te herkennen en ze bespreekbaar te maken. De richtlijn helpt PaTz-groepen bij het bespreken van de spirituele dimensie en steeds meer PaTz-groepen vullen hun groep aan met een geestelijk verzorger.

Totstandkoming herziening

Aan deze herziening is een kleine twee jaar gewerkt door gemandateerde werkgroepleden van patiëntorganisaties en beroepsverenigingen NPV, V&VN, NHG, NIP, Verenso, NVALT, Palliactief, VPTZ, VGVZ en NFK (optredend mede namens de Patiëntenfederatie). Alle partijen hebben de richtlijn geautoriseerd, de NHG en de NVALT stemmen in met de inhoud. In verschillende reacties gaven verenigingen aan tevreden te zijn met de richtlijn en de inhoud en bevestigden de behoefte aan concrete handvatten in het veld.

Eén van de participerende werkgroepleden is professor dr. Carlo Leget, die sinds 1 juni 2018 de nieuwe bijzondere leerstoel 'Zingeving en ethiek in de palliatieve zorg' aan de Universiteit voor Humanistiek (UvH) in Utrecht bekleedt. Deze leerstoel is ingesteld door IKNL, in samenwerking met de Associatie Hospicezorg Nederland (AHzN), omdat er nog te weinig kennis is over de omvang en de impact van zingevingsvraagstukken in de laatste levensfase. En dat terwijl zingeving een belangrijke component is van goede palliatieve zorg.

Meer informatie:

Handreiking: <https://www.pallialine.nl/zingeving-en-spiritualiteit>

► Consulententraining 'adviseren in een PaTz-groep'

Consulenten palliatieve zorg worden niet alleen ingezet voor telefonische consulten, in toenemende mate adviseren consulenten in MDO en PaTz-groepen. Dit vraagt van de consulent een andere manier van adviseren. Bewegen in de groepsdynamiek, het goed overbrengen van het advies en het uitvragen in een groep is anders dan één op één telefonisch. Om consulenten die deelnemen aan een PaTz groep extra te ondersteunen gaat IKNL hiervoor een training ontwikkelen.

De consulententraining 'adviseren in een PaTz-groep' is gericht op het ontwikkelen van de eigen professionele rol als consulent, het bevorderen van de consultvaardigheden bij het adviseren in een PaTz groep en de hiervoor specifieke advies- en gespreksvaardigheden. Deze training wordt vanaf najaar 2019 aangeboden, naast de bestaande IKNL consulentenscholingen of als onderdeel daarvan.

► Nog enkele plekken vrij in NHG PaTz cursus voor voorzitters

In 2019 staan twee [NHG PaTz cursussen](#) voor voorzitters en plaatsvervangend voorzitters van startende PaTz-groepen gepland: op 5 maart en op 25 juni in Breukelen.

[Klik hier](#) om in te schrijven en uw plaats te reserveren op de datum van uw voorkeur.